

INTERNATIONAL WOMEN'S SUMMIT SAMITI NDËRKOMBËTAR I GRUAS MEĐUNARODNI SAMIT ŽENA

OCTOBER 4-6, 2012
PRISTINA, KOSOVO

4-6 TETOR 2012
PRISHTINË, KOSOVË

4-6 OKTOBRA 2012
PRIŠTINA, KOSOVO

PARTNERSTVO ZA PROMENU

OSNAŽIVANJE ŽENA

**Priština, Kosovo
4-6. oktobra 2012**

PRIŠTINSKI PRINCIPI

Mi, učesnici međunarodnog samita u organizaciji predsednice Republike Kosovo, pod nazivom Partnerstvo za promene - Osnaživanje žena, predstavljajući različite sektore, zemlje, nacionalnosti, uzraste, kulture i tradicije, okupili smo se u Prištini da razgovaramo o strategijama i najboljim praksama za unapređivanje ženske bezbednosti i pravde, ekonomskog osnaživanja i političke zastupljenosti. Odražavajući težnje žena iz naših zemalja, i u znak solidarnosti sa ženama širom sveta, pogotovo onih koje se sada nalaze u zonama konflikata, potvrđujemo dole navedene principe i preporuke.

-- Pozivajući se na Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima (1948), Evropsku konvenciju o ljudskim pravima (1950), Konvenciju za ukidanje svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) (1979), Deklaraciju UN o eliminaciji nasilja nad ženama (1993), Pekinšku deklaraciju i Platformu za akciju (1995), Rezoluciju 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija o ženama, miru i bezbednosti (2000) i povezane Rezolucije 1820 (2008), 1888 (2009), 1889 (2009) i 1960 (2010); Pekinški pregled sprovođenja Platforme za akciju 15 Plus (2010); i druge međunarodne konvencije o krivičnom pravu, humanitarnoj i građanskoj zaštiti i zaštiti izbeglica te borbi protiv korupcije;

-- Potvrđujući fundamentalnu ravnopravnost žena i muškaraca u svim ljudskim naporima i neotuđiva prava svih žena na život, slobodu i bezbednost ličnosti;

-- Prepoznajući, s obzirom da žene čine više od 50 odsto svetske populacije i nude jedinstvena i raznovrsna iskustva, našu punu i zajedničku posvećenost, kao lidera, osnaživanju svih žena kao aktivnih članova društva u ekonomskim, političkim i socijalnim oblastima;

-- Nadograđujući iskustva iz regiona relevantna po demokratije u nastajanju i partnere koji rade u ovim oblastima; i

-- Uvereni da žensko rukovodstvo vladinih, političkih i institucija građanskog društva vodi ka poboljšanju porodice, društva i stabilnijem globalnom miru i bezbednosti;

Stoga potvrđujemo da:

- prepreke svih vrsta—političke, društvene, izborne, ekonomske, pravne i kulturne – za puno učešće žena u društvu treba da budu uklonjene tako da se obezbede neotuđiva prava žena;
- mogućnosti svih vrsta—ekonomske, političke, društvene i kulturne—treba povećati i održati tako da žene mogu da ostvare svoje individualne težnje i, sa muškarcima, ostvare rodnu ravnopravnost. Potpun i jednak pristup devojkica i mladih žena obrazovanju preduslov je za sve ostale mogućnosti;

- ekonomsko osnaživanje žena dovodi do opšteg privrednog rasta i univerzalnog pristupa bezbednosti, pravdi, resursima, uključujući imovinu, i vladinom odlučivanju;
- ekonomsko osnaživanje žena proizilazi iz talenata i veština žena, i dešava se kada žene imaju jednake mogućnosti, uključujući, ali ne ograničavajući se na, njihova puna prava i jednak pristup mogućnostima i resursima;
- neprekidan pristup i učešće u procesima bezbednosti i pravde od vitalnog su značaja. Žene ne mogu da napreduju ekonomski, socijalno ili politički ako nije odgovoreno na ranija zverstva, ako su im uskraćena njihova ljudska prava, ugrožena njihova bezbednost i uništeno njihovo dostojanstvo;
- žene moraju imati uloge lidera u mirovnim i procesima pregovaranja/rešavanja konflikta, kao i u postkonfliktnim političkim rešenjima, ekonomskoj obnovi, socijalnom oporavku i demokratskom razvoju. Posebne potrebe žena koje žive u konfliktnim/postkonfliktnim zonama moraju se prepoznati i na njih treba da se odgovori odlučnom i održivom akcijom vlade;
- korupcija nesrazmerno podriva osnaživanje žena jer sprečava njihov pristup ekonomskim resursima, pravdi i bezbednosti, učešću u političkom životu i vladinom odlučivanju. Žensko rukovodstvo u inicijativama protiv korupcije od vitalnog je značaja za stvaranje i održavanje verovanja javnosti da se korupcija može pobediti energičnim i odgovarajućim akcijama;
- nedovoljna politička zastupljenost žena utiče na priznavanje, od strane društva, ekonomskih, bezbednosnih, socijalnih i problema u oblasti pravde sa kojima se one suočavaju, kao i na spremnost vlade da ih istinski reši. Neophodno je da više žena učestvuje u javnom životu kako bi usmerile vladinu politiku i ekonomske resurse na način koji unapređuje društvo u celini; i
- harmonizacija zakonodavstva, određivanja budžeta i politika sa rodnom ravnopravnošću predstavljaju deo ključnih sredstava za praćenje politika i programa i garantovanje jednakih mogućnosti i korist za žene i za muškarce.

U skladu sa tim preporučujemo nekoliko radnji:

Koje trebaju biti preduzete u svim oblastima

- Jasnu zaštitu ustavnih odredbi, striktnu primenu zakona o rodnoj ravnopravnosti i drugih relevantnih zakona i potpunu primenu nacionalnih akcionih planova koji ostvaruju obaveze svake zemlje prema međunarodnim paktovima koristeći sankcije i podsticaje kako bi ovo bilo verovatnije;
- Ostvarivanje saradnje kako bi se radilo na uključenosti žena uključujući građansko društvo, vladine zvaničnike, političke stranke i medije, poslovnu zajednicu i verske zajednice;
- Stvaranje lokalnih, regionalnih i nacionalnih mreža sastavljenih od žena i za žene, kao što su udruženja u sektoru bezbednosti, međustranačke poslaničke grupe žena i poslovna udruženja koja će omogućiti ženama da podrže druge žene i savetuju druge generacije vođa;
- Obimno angažovanje muškaraca kao saveznika i partnera;
- Primena transparentnih procesa koji su veoma uključivi za predstavnike grupa koje su nedovoljno zastupljene zbog godišta, nacionalnosti, geografskog položaja, vere, seksualne orijentacije, društvenog statusa i invaliditeta;
- Nastojanja da se poveća vidljivost žena na liderskim funkcijama u svim sektorima uključujući vladu, bezbednost, medije i privatni sektor u cilju promene percepcija i pomeranja normi; i
- Korišćenje tehnologije kao što su socijalni mediji kako bi se ubrzale promene na koje se pozvalo ovde.

Generisati ekonomsko osnaživanje žena

- Podržati i ojačati žensko preduzetništvo kroz usavršavanje veština, udruženja rukovodilaca, veći pristup višem obrazovanju, kao i fiskalne, bankarske i infrastrukturne strategije koje omogućavaju ženama, čak i bez zaloga ili štednje, da počnu ili prošire poslovanje;

- Omogućiti ženama da budu konkurentne na tržištu uvođenjem politika o javnoj nabavci, radu i budžetu koje izjednačuju uslove za sve;
- Podstaći rodnu različitost u rukovođenju odborima, upravi i radu privatnog sektora, na primer uvođenjem rodni kvota u zakonodavstvo, kao i u korporativnim okruženjima koja osiguravaju postavljanje žena na radna mesta; i
- Obezbediti da se imovinska prava ostvaruju u skladu sa zakonima i/ili zalaganjem za primenu zakona kako bi se potvrdili legitimni zahtevi žena, uključujući i one koji se odnose na zajedničko vlasništvo, nasleđivanje i zakup zemljišta;
- Omogućiti ženama u javnoj administraciji i političkim strankama da oblikuju i rukovode politikama, inicijativama i mehanizmima za borbu protiv korupcije; i
- Osmisliti usluge, kao što su briga o deci i starijima, kako bi se ženama omogućilo da rade, a svim članovima porodice da žive život pun jednakih mogućnosti i napreduju.

Stvoriti žensku bezbednost i povećati njihov pristup pravdi

- Potvrditi da na bezbednost treba gledati u širem smislu u saglasnosti sa shvatanjima žena, obuhvatajući sukobe, nezaposlenost, katastrofe po životnu sredinu, imigraciju, finansijski i privredni kolaps, saglasno načelima ljudske sigurnosti,
- Povećati prisustvo žena na rukovodećim pozicijama u mirovnim operacijama, formalnim pregovorima, telima mirovnog sporazuma i postkonfliktnim institucijama upravljanja. Razviti održiv terenski rad i efikasno reagovanje institucija na potrebe žena u konfliktnim i postkonfliktnim sredinama;
- Reformisati institucije sektora bezbednosti kako bi se poboljšala njihova osetljivost na rodna pitanja povećanjem redova žena na rukovodećim položajima, uvođenjem obuke o raznolikosti i menjanjem organizacionih struktura radi boljeg reagovanja na bezbednosne potrebe građana;
- Sprečiti, krivično goniti i kažnjavati nasilje nad ženama obezbeđivanjem okončanja nekažnjivosti za sve one koji su počinili zločine i odgovornosti za one koji u nedovoljnoj meri primenjuju zakone putem, na primer, planova za merenje učinka koji prate hapšenja i krivična gonjenja u predmetima zločina počinjenih nad ženama a posebno u mnogim formama nasilja izvršenog na rodnoj osnovi, uključujući trgovinu ljudima;
- Podržati napore rehabilitacije, reintegracije i borbe protiv društvene stigmatizacije žrtava rata, trgovine ljudima i seksualnog nasilja; i
- Potvrditi da su konfliktni, post-konfliktni i tranzicioni pravosudni postupci i institucije osetljive prema rodovima i priznaju pravni status žrtava silovanja, javno priznati veličinu njihovih iskustava, i pružiti im odštetu za povrede koje su im pričinjene i krivično goniti počiniocima ovih dela.

Povećati političko učešće i predstavljanje žena

- Angažovati žene u političke partije, staviti žene na izborne liste kao kandidate i podržati žene na izabranim položajima;
- Izmeniti zakone i praksu o izborima, strankama i kampanji kako bi se omogućila zastupljenost žena pri razmatranju odredbi o kvoti, partijskih platformi koje se bave ovim pitanjima i načinom na koji ona utiču na žene, obrazovanjem glasača koje daje ženama informisani izbor i energičnu istragu i krivično gonjenje nezakonitog zastrašivanja birača i oduzimanja prava glasa;
- Podržati organizacije koje sprovode istraživanja praktične politike sa aspekta rodne ravnopravnosti kako bi vlada, mediji, političke stranke i građansko društvo bili informisani prilikom odlučivanja o pitanjima koja utiču na dobrobit žena;
- Primeniti specijalne mere, kao što su kvote kako bi se povećalo ne samo učešće žena već i njihova uloga kao donosilaca odluka; i
- Stvaranje demokratskih struktura u okviru političkih stranaka podzakonskim aktima, finansiranjem transparentnosti i jednakosti i izbornih procesa koji omogućavaju ženama da zauzmu rukovodeće položaje u strankama, koji sa sobom nose istinsku moć.